

کتابشناسی جهانگیر هدایت

گردآوری و تدوین:

آزیتا برج خانی

نشر امروز

برج خانی، آریتا، ۱۳۵۲ - گردآورنده.
کتاب شناسی جهانگیر هدایت/ گردآوری و تدوین: آریتا برج خانی
تهران: امروز، ۱۳۸۷.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۰۰۲۷-۶-۴
- هدایت، جهانگیر، ۱۳۱۸ - کتابشناسی
Z ۸۸۹۵۱ / ب ۴ ک ۲ ۱۳۸۷
۰۱۶/۸۶۳۶۲
۱۳۰۱۷۶۲

نشر امروز

کتابشناسی جهانگیر هدایت

گردآورنده: آریتا برج خانی

طرح جلد: ساعد مشکی

چاپ اول: ۱۳۸۷

لیتوگرافی: نوید، چاپ: گلشن، صحافی: اندیشه

شمارگان: ۸۰۰

حق چاپ برای نشر امروز محفوظ است

نشانی ناشر: تهران، صندوق پستی ۱۶۷۶۵-۳۴۹۶

تلفکس: ۷۷۸۹۲۹۵۲

مرکز بخش: ققنوس ۶۶۴۶۰۰۹۹

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۰۰۲۷-۶-۴

قیمت: ۱۰۰۰ تومان

فهرست

۴	پیش سخن
۷	سرگذشت
۱۰	نشانه ها و کوتاه نوشت ها
۱۱	کتاب شناسی

پیش سخن

جهانگیر هدایت را از دهه ۱۳۴۰ به بعد به عنوان طنزنویس و نویسنده داستان کوتاه و تعدادی هم ترجمه می‌شناسیم. نشریات آن زمان شاهد این ادعا هستند و مخصوصاً داستان‌ها و مقالات انتقادی او در مجلاتی چون فردوسی، تهران‌مصور، سپید و سیاه، خواندنیها، سخن، نگین، تماشا و اطلاعات بانوان و غیره خوانندگان بسیاری داشته است. در همین اوان ما مجموعه‌های داستان کوتاه از او داریم که نمونه آن «شلاق هوس» و «مرغابی، عشق و ابدیت» است. در دهه ۴۰ و ۵۰ جهانگیر هدایت در مقابل امور مربوطه به عمویش صادق هدایت بیشتر به صورت نماینده وراثت مشاهده می‌شود. تهیه فیلم و چاپ کتب و دیگر امور مربوطه را او به وکالت از جانب پدرش، عمویش و عمه‌هایش تحت نظارت داشت و باید اذعان کرد که به این امور نظم و نسق چشم‌گیری داد. پس از انقلاب اسلامی او خود مدتی ننوشت یا به قول خودش برای طاقچه می‌نوشت، اما از دهه ۷۰ او در صحنه آنچه درباره صادق هدایت می‌گذشت حضور پیدا کرد. این حضور مربوط به خانه پدری صادق هدایت در خیابان کوشک بود که توسط بیمارستان امیر اعلم تصرف شده بود. در این مورد او دست به مبارزه همه‌جانبه‌ای زد و دیگر موضوع چاپ آثار عمویش بود که شروع شد ولی جهانگیر هدایت حذف و تحریف و تغییر و دست‌کاری در آثار را

قبول نمی کرد. در این زمینه در صحنه کار حضوری بسیار جدی پیدا کرد و دقت و بررسی دقیق را تا جایی پیش برد که اگر ناشری در آثار صادق هدایت یک حرف را پس و پیش می کرد او رسماً اعتراض می کرد و حتی در بعضی موارد کار به ارسال اظهارنامه رسمی دادگستری کشید. به این ترتیب بود که حضور او در صحنه پاس داری از میراث صادق هدایت روز به روز پررنگ تر و جدی تر شد. نه تنها در ایران بلکه در بسیاری دانشگاه ها و مراکز علمی ادبی جهان او را در این نقش حساس و سازنده اش شناختند.

در مراسم یکصد سالگی صادق هدایت در ایران و جهان او حضوری فوق العاده مؤثر داشت تا جایی که دانشگاه آکسفورد در مراسم صادق هدایت از او دعوت به عمل آورد حاضر شود و نطق کند.

گفتنی است، برقراری سایت صادق هدایت (www.sadegh.hedayat.com) و ترتیب دادن مسابقه داستان کوتاه نویسی صادق هدایت با همکاری سایت سخن هم در این زمینه مؤثر بود. چاپ و انتشار کتاب ها و آلبوم ها از آثار و یا درباره صادق هدایت هم عامل مثبت دیگری بود که بسیاری را متوجه حضور برادرزاده ای کرد که با پشت کار و نظم و ترتیب و بدون تظاهر و هیچ گونه انتظار مادی دارد نام عمویش را زنده و زنده تر نگه می دارد. او در زمینه کار خودش هم فعال است. چند داستان بلند نوشته است: «مردی که خودش نبود»، «دختر کور»، «از شب عروسی مادرم»، «در عمق آبی چشم هایش»، «آخرین پرواز ایکاروس» ولی منتشر نشده اند. می گوید که قصد دارد در خارج چاپ شوند.

در ارتباط با صادق هدایت هم چند کتاب آماده کرده که عبارتند از: «صادق هدایت شناسی» شامل تمام آنچه از هدایت باقی مانده یا مربوط به اوست. «کارت پستال های صادق هدایت» که تمام کارت پستال هایی که صادق هدایت فرستاده یا دریافت داشته همراه با توضیحات و تحلیل آمده اند. ضمناً

تعدادی از داستان های صادق هدایت را با ترجمه به زبان هایی چون فرانسه، انگلیسی، عربی آماده ساخته که در نظر دارد در خارج از ایران چاپ شوند. در حال حاضر او مشخص ترین چهره در قبال احوال و آثار صادق هدایت است و حال در این مجموعه کتاب شناسی ما با کارهای خود او آشنایی دقیق تری پیدا می کنیم. حاصل کار او قابل تأمل است. او چنان دور از هیاهو و تظاهر و آرام کارهای خود را انجام داده که واقعاً تحسین انگیز است. موفقیت بیشتر او را خواهیم دید.

این کتابشناسی بر اساس تاریخ تنظیم شده و از دورترین آثار هرگونه که باشد آغاز شده و به زمان حال ختم می شود. بدیهی است موارد همه یا نوشته جهانگیر هدایت است یا مربوط به او می باشد.

ناشر

سرگذشت

جهانگیر هدایت فرزند مرحوم سرلشکر عیسی هدایت و مادرش فرخنده خانم هدایت می باشد. پدرش پسر مرحوم هدایت قلی خان هدایت اعتضاد الملک است که از تبار رضاقلی خان هدایت، از معروف ترین نویسندگان، شعرا و مورخان قرن ۱۳ بوده است. هم او بود که معلمی مظفرالدین شاه را به عهده داشت.

جهانگیر هدایت دیپلم دبیرستان را در دبیرستان البرز اخذ کرد و پس از آن در رشته زبان و ادبیات انگلیسی از دانشگاه تهران به اخذ دانشنامه لیسانس نائل آمد. پس از آن در دانشگاه آمریکائی بیروت فوق لیسانس آموزش بهداشت عمومی را کسب کرد و پس از مراجعت به ایران مجدداً از دانشگاه تهران فوق لیسانس جامعه شناسی را به دست آورد. علاوه براین یک دوره مدیریت را در دانشگاه ساسکس انگلستان گذراند. او بیشتر سنوات خدمت خود را در سازمان برنامه و بودجه گذرانیده و بازنشسته از همین سازمان است. او مطلقاً تمایلی ندارد از مناصب و مشاغل و مقامش ذکر می شود.

جهانگیر هدایت از ایام نوجوانی به نوشتن پرداخت و هرگز از نوشتن بازنایستاد. اولین داستان هایش در نوجوانی در روزنامه ها و مجلات چاپ شدند که هنوز هم ادامه دارد. کارنامه قلم زدن او که چاپ و منتشر شده از این قرار است:

۹۶ داستان کوتاه، ۲۳۷ مقاله طنز و انتقادی، ۴۱ مقاله علمی اجتماعی، ۱۸ ترجمه از انگلیسی به فارسی، ۱۱۸ مقاله درباره یا مربوط به صادق هدایت، ۲ شعر، ۲ کتاب مستقل مجموعه داستان، یک کتاب مکالمات عالی انگلیسی، ۸ مقدمه بر آثار یا کتب مربوط به صادق هدایت، ۳ کتاب مستقل درباره صادق هدایت، ۳ آلبوم نفیس درباره صادق هدایت، تعدادی از داستان های کوتاه جهانگیر هدایت به زبان ترکی استانبولی و انگلیسی ترجمه شده اند.

از کارهای چشم گیر او سرو سامان دادن به کارهای عمویش صادق هدایت در ایران و حتی جهان است. او «دفتر صادق هدایت» را تأسیس کرد. سایت www.sadeghhedayat.com را با همکاری سایت سخن ایجاد کرد. مرکزی برای تمام کارهای مربوط به صادق هدایت ایجاد کرد که نه تنها در ایران بلکه در بسیاری نقاط جهان شناخته شد. در یکصدسالگی صادق هدایت با پشتکار و فعالیت بسیار برنامه هایی در ایران برگزار کرد. در برنامه های خارج از ایران هرچه توانست کمک کرده و حتی شرکت کرد. آثاری از صادق هدایت چون فرهنگ عامیانه مردم ایران، انسان و حیوان، سه قطره خون (با ترجمه انگلیسی)، خیام صادق، زنده به گور (فارسی، ارمنی، انگلیسی) سگ ولگرد (پنج زبانه: فارسی، انگلیسی، ارمنی، ترکی استانبولی) را به شکل نوی چاپ و منتشر کرد. سه آلبوم نفیس از صادق هدایت را منتشر ساخت: «حسرتی، نگاهی و آهی» آلبوم عکس های صادق هدایت (با ترجمه انگلیسی)، «از مرز انزوا» آلبوم کارت پستال های صادق هدایت، «آهوی تنها» آلبوم نقاشی های صادق هدایت (با ترجمه انگلیسی)، کتبی درباره زندگی یا مربوط به صادق هدایت تدوین کرد «سی و شش روز با صادق هدایت» - «نیمه پنهان سرگذشت صادق هدایت» - «یکصدسالگی صادق هدایت در ایران و جهان» - درباره صادق هدایت ده ها مقاله نوشته و مصاحبه کرد.

کلیه کتب صادق هدایت را که ناشران با مغایرت های بسیار چاپ کردند دقیقاً بررسی و تمام موارد مغایرت را اعلام کرده و حتی با بعضی ناشرین کار را به مراجع قانونی کشاند.

شاید گفتنی ترین خصلت جهانگیر هدایت آن است که: نترسید، با جرئتی بی نظیر ایستاد و مقاومت کرد. هرگز گنجینه موروثی خود را به هیچ قیمتی نفروخت. از هیچ کس کمک مالی قبول نکرد. با روشی کاملاً حرفه ای ادبیات کهن و ارزشمند زبان فارسی را پاس گذاشت و زنده کرد، او در ۱۵ سال گذشته در این زمینه ها یک لحظه از پا نایستاده است. حتی حال که گرد زمان موهایش را سفید کرده و از چهره اش نقش جوانی را زدوده خستگی ناپذیر ادامه می دهد.

کمتر کتابی چون کتابشناسی حاصل همه کارهای یک نویسنده را آشکار می کند. به همین مناسبت برآن شدیم یک عمر کوشش های جهانگیر هدایت در اعتلاء بیشتر فرهنگ و ادب این سرزمین را در مجموعه کتابشناسی در دسترس علاقه مندان قرار دهیم و امیدواریم عمل ما را صاحب نظران ارزش نهند.

منبع اصلی اطلاعات و مدارک این کتاب آرشیو شخصی جهانگیر هدایت است. تمام کتب و مجلات و روزنامه ها و دیگر نشریات به ترتیب تاریخ انتشار در کلاسورهایی نگه داری می شوند. ضمناً گفتنی است در تهیه و تدوین و کارهای کامپیوتری این کتاب خانم سمیه سیاوشی حضوری چشم گیر داشته و جا دارد از او به نام عاملی موثر در آماده سازی این مجموعه یاد کنیم. همچنین خانم آیدا مرادی آهنی از همکاران دفتر صادق هدایت هم در استخراج و طبقه بندی و تنظیم و تدوین مطالب کوشش بسیار داشته اند که لازم است از او نیز تشکر شود.